

COMMISSIE
COGEM

GENETISCHE
MODIFICATIE

Aan de staatssecretaris van
Infrastructuur en Milieu
dhr. J.J. Atsma
Postbus 30945
2500 GX Den Haag

DATUM 8 juni 2011
KENMERK CGM/110608-01
ONDERWERP Evaluatie COGEM

Geachte heer Atsma,

Hierbij bied ik u het verslag aan van de evaluatie van de COGEM door een externe evaluatiecommissie. In het evaluatierapport wordt een positieve beoordeling gegeven over de wijze waarop de COGEM haar taken heeft uitgevoerd sinds de vorige evaluatie in 2007. De evaluatiecommissie is van mening dat de COGEM zowel de juiste taken, als deze taken op een goede wijze heeft uitgevoerd. In het rapport worden een aantal aanbevelingen gedaan ter verdere verbetering van het functioneren van de COGEM. In deze brief wordt ingegaan op de conclusies en aanbevelingen en de visie van de COGEM hierop.

Naast het verslag is een door de COGEM opgesteld statusrapport bijgevoegd waarin wordt ingegaan op de COGEM publicaties, activiteiten, hoogtepunten en controverses van de evaluatieperiode 2007 - 2011. Dit statusrapport heeft als input gediend voor de evaluatiecommissie.

Aanpak evaluatie met een internationale signatuur

In de Wet milieubeheer is over de evaluatie het volgende vastgelegd: "Telkens binnen een termijn van vier jaren brengt de commissie een rapport uit aan Onze Minister, waarin tenminste de taak, de samenstelling, de inrichting en werkwijze van de commissie aan een onderzoek worden onderworpen en voorstellen kunnen worden gedaan voor gewenste veranderingen. Onze Minister zendt dit rapport, voorzien van zijn standpunt, aan de beide kamers der Staten-Generaal."

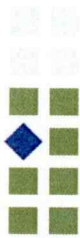
De COGEM heeft ervoor gekozen om de evaluatie in 2011 uit te laten voeren door een externe evaluatiecommissie met een internationale signatuur. Bij haar oordeelsvorming heeft deze commissie zich gebaseerd op een achttal interviews die de commissieleden hebben gevoerd met stakeholders en COGEM leden, het eerder genoemde statusrapport en een aantal adviezen en signaleringen.

De evaluatiecommissie bestond uit de voorzitter prof. dr. ir. Rudy Rabbinge, hoogleraar Duurzame Ontwikkeling en Voedselzekerheid bij Wageningen-UR. De twee andere leden waren: dr. Christine Noiville, voorzitter van het 'Comite économique, éthique et social' van de Franse 'Haut Conseil des Biotechnologie' en hoofd van het 'Centre de Recherche Droit, Sciences et Techniques, CNRS-

BEZOEKADRES:
A. VAN LEEUWENHOEKLAAN 9
3721 MA BILTHOVEN

POSTADRES:
POSTBUS 578
3720 AN BILTHOVEN

TEL.: 030 274 2777
FAX: 030 274 4476
INFO@COGEM.NET
WWW.COGEM.NET

Université Paris I', en prof. dr. ir. Dirk Reheul, voorzitter van de Belgische Bioveiligheidsraad en hoogleraar in plantenveredeling en agronomie aan de Universiteit Gent.

Evaluatiecommissie beoordeelt kwaliteit werk COGEM als hoog

De evaluatiecommissie beoordeelt de kwaliteit van de COGEM activiteiten en publicaties als hoog. Ze is van mening dat de COGEM de juiste taken op een goede wijze heeft uitgevoerd in de afgelopen jaren. De evaluatiecommissie roemt de kwaliteit van de leden en de publicaties. Daarnaast is ze van mening dat de output van de COGEM zeer hoog is, zeker met het oog op de zeer uiteenlopende aard van de onderwerpen en de beperkte grootte van het ondersteunende secretariaat. De wijze waarop de COGEM georganiseerd is en de ingestelde procedures zijn haar inziens toegesneden op de uitdagingen waarvoor een organisatie zoals de COGEM zich gesteld ziet. De evaluatiecommissie wijst er verder op dat de COGEM internationaal hoog staat aangeschreven. Ze is van mening dat de COGEM een voortrekkersrol vervult in Europa. COGEM publicaties worden op internationaal niveau zeer gewaardeerd en gebruikt als voorbeelden van hoge wetenschappelijke kwaliteit en pro-activiteit.

De evaluatiecommissie ziet dan ook geen redenen voor radicale veranderingen in de taken, organisatie of procedures van de COGEM. De evaluatiecommissie wijst er echter op dat een organisatie als de COGEM voortdurend moet streven naar verbetering van de kwaliteit van haar activiteiten en publicaties. Daarnaast opereert de COGEM in een werkveld dat voortdurend aan veranderingen onderhevig is. De laatste jaren is met name de toenemende internationalisering en invloed van de EU instituties een belangrijke factor voor het functioneren van de COGEM.

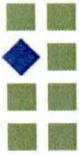
In het licht hiervan heeft de evaluatiecommissie twaalf aanbevelingen gedaan ter verdere verbetering van de kwaliteit van de COGEM en haar activiteiten:

1. Publicaties van breder belang aanbieden aan het parlement,
2. De huidige communicatiestrategie van de COGEM voortzetten,
3. Een beter onderscheid aanbrenge(n) tussen de verschillende soorten COGEM publicaties,
4. De samenwerking met andere internationale adviesorganen inzake bioveiligheid versterken,
5. Versterken van de samenwerking met de EFSA.
6. Versterken van de samenwerking met nationale organisaties, zonder de specifieke rol of 'niche' van de COGEM uit het oog te verliezen,
7. Een 'productie-ecoloog' of 'agronoom' in de COGEM subcommissie Landbouw benoemen
8. Streven naar een betere man-vrouwverhouding in het ledenbestand,
9. Het inschakelen van buitenlandse wetenschappers te overwegen,
10. Zich voortdurend bewust zijn van mogelijke belangenconflicten,
11. Het verbeteren van de communicatie binnen de COGEM tussen de leden van de verschillende subcommissies,
12. Zich onthouden van een leidende rol in een mogelijke toekomstige sociaal-economische beoordeling van gg-gewassen.

COGEM onderschrijft de conclusies

De COGEM heeft met genoegen kennis genomen van de conclusies van de evaluatiecommissie. Het oordeel van de evaluatiecommissie vormt een ondersteuning van de door de COGEM ingeslagen weg betreffende de positionering van de COGEM als een gezaghebbend onafhankelijk wetenschappelijk adviesorgaan dat op gepaste afstand staat van het maatschappelijke debat over genetische modificatie.

De COGEM geeft informatie ten behoeve van het debat maar neemt geen deel aan het maatschappelijke debat omdat daardoor haar geloofwaardigheid en gezag zou worden ondermijnd.

De aanbevelingen van de evaluatiecommissie zijn in vijf categorieën onder te verdelen: internationals aspecten, nationale aspecten, communicatie, interne organisatie, en toekomstige ontwikkelingen. Hieronder zal ingegaan worden op de verschillende aanbevelingen van de evaluatiecommissie geclusterd naar deze vijf categorieën.

Internationale aspecten

De COGEM stemt in met de conclusie van de evaluatiecommissie dat internationale samenwerking en betere afstemming tussen de verschillende nationale adviesorganen de efficiëntie kan helpen te verhogen en werkdruk kan verminderen. De COGEM wijst erop dat adviezen over vergunning-aanvragen gebonden zijn aan wettelijke tijdslimieten waardoor er minder gelegenheid is voor internationale samenwerking. Dit geldt niet voor generieke adviezen en signaleringen, waardoor deze categorie als eerste in aanmerking lijkt te komen voor internationale samenwerking. Opgemerkt moet worden dat de adviesorganen van de EU lidstaten verschillend georganiseerd zijn. Sommige adviesorganen bevatten bijvoorbeeld ambtelijke vertegenwoordigers, terwijl in de COGEM alleen onafhankelijke wetenschappers zitting hebben. Bij een eventueel besluit tot samenwerking zouden deze verschillen in ogenschouw genomen moeten worden. Concluderend is de COGEM van mening dat voordat een besluit genomen kan worden over internationale samenwerking er eerst een inventariserend onderzoek naar de mogelijkheden uitgevoerd moet worden. Of een dergelijk onderzoek uitgevoerd moet worden, is afhankelijk van de visie van beleid en politiek over internationale samenwerking tussen nationale adviesorganen.

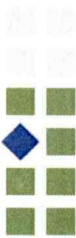
De COGEM onderschrijft de opmerking van de evaluatiecommissie dat de samenwerking en afstemming met het 'GMO panel' van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) verbeterd kan worden. De COGEM heeft de intentie om dit op te pakken. Het mogelijke resultaat hangt mede af van de door de evaluatiecommissie geconstateerde hiervoor noodzakelijke verandering in de opstelling van de EFSA.

Naar aanleiding van de aanbeveling om ook buitenlandse wetenschappers in te schakelen voor COGEM activiteiten en publicaties, zal de COGEM bij het inschakelen van externe experts voortaan ook naar het buitenland kijken. Een voorwaarde hierbij is dat de procedures over vertrouwelijkheid en het voorkomen van belangenverstrengeling nageleefd kunnen worden.

Nationale aspecten

De evaluatiecommissie stelt dat de COGEM belangrijke adviezen en signaleringen niet alleen aan de bewindspersoon van Infrastructuur en Milieu maar ook aan het parlement moet aanbieden. Dit om de onafhankelijkheid van de COGEM te versterken en haar zichtbaarheid te verhogen. Gezien deze aanbeveling is de COGEM voornemens om voortaan een afschrift van de aan de minister gerichte signaleringen en adviezen van generieke aard aan het parlement te sturen.

De COGEM onderschrijft de aanbevelingen van de evaluatiecommissie om de samenwerking met nationale adviesorganen en instituties verder uit te bouwen, zonder daarbij de specifieke rol en positie van de COGEM uit het oog te verliezen. De COGEM werkt al samen met het Rathenau Instituut en de

Gezondheidsraad en zal op daarvoor geëigende onderwerpen ook samenwerking zoeken met andere instituties.

Communicatie

De COGEM neemt met instemming kennis van het standpunt van de evaluatiecommissie dat de ingezette lijn op het gebied van communicatie onverkort voortgezet moet worden. Naar aanleiding van de aanbeveling van de evaluatiecommissie om een beter onderscheid te maken tussen de verschillende soorten publicaties om mogelijke verwarring bij stakeholders tegen te gaan, zal de COGEM een aantal wijzigingen in met name de lay-out van de onderzoeksrapporten doorvoeren. Het doel hiervan is om een beter onderscheid aan te brengen tussen publicaties die onder de verantwoordelijkheid van de COGEM vallen en die welke in opdracht, maar niet onder verantwoordelijkheid, van de COGEM opgesteld zijn. Ook zal in toelichtende teksten het onderscheid tussen de verschillende COGEM publicaties scherper worden gemaakt.

Interne organisatie

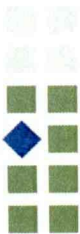
De evaluatiecommissie constateert terecht dat de contacten tussen leden van verschillende subcommissies beperkt is. Dit punt heeft de volle aandacht van het Dagelijks Bestuur. Verschillende interessevelden en beperkt beschikbare tijd van de leden bemoeilijken de intensivering van de contacten. Het organiseren van meer gezamenlijke vergaderingen zal naar eerder is gebleken geen soulaas bieden. De COGEM is voornemens om meer gemeenschappelijke activiteiten te organiseren zoals symposia die onderwerpen betreffen die meerde subcommissies raken. Een voorbeeld hiervan is het symposium over genetische gemodificeerde dieren dat de COGEM dit najaar zal organiseren. Dit onderwerp heeft raakvlakken met alle drie de subcommissies.

Betreffende een geconstateerde scheve 'gender balance' in het ledenbestand merkt de COGEM op dat dit al langere tijd haar aandacht heeft en dat aanzienlijke stappen zijn gemaakt om dit te verbeteren. Sinds de vorige evaluatie in 2007 is het aantal vrouwelijke leden ongeveer verdubbeld naar negen. Ook de komende jaren zal dit de bijzondere aandacht van de COGEM blijven houden.

De COGEM erkent dat de expertise van productie-ecoloog of agronomist niet formeel aanwezig is binnen de geledingen van haar subcommissie landbouw. Verschillende leden van deze subcommissie hebben wel expertise op dit gebied, maar in het geval deze leden zouden terugtreden zou een kennislacune kunnen ontstaan. Bij een volgende benoeming zal daarom gezocht worden naar een expert op het gebied van productie-ecologie of agronomie.

De evaluatiecommissie constateert dat de procedures die de COGEM hanteert om belangenverstrengelingen te voorkomen en de integriteit van de organisatie te bewaken, effectief zijn. Anderzijds constateert de evaluatiecommissie dat de COGEM en haar leden hierop alert moeten zijn en ook de perceptie van belangenverstrengeling moeten proberen te voorkomen. De COGEM wijst erop dat het onvermijdelijk is dat een organisatie als de COGEM leden heeft met mogelijke belangen. Bij de behandeling in de Tweede Kamer van de Beleidsnota Biotechnologie in 2002, werd dit ook door de toenmalige minister van VROM, Jan Pronk, erkend. Hij stelde "*Met betrekking tot heel specifieke deskundigheid die vaak beperkt is, zijn er relaties met instellingen.... Dat is een feit, maar het is vaak niet te voorkomen omdat het gaat om zeer specialistische kennis. Hiervoor zijn besluitvormingsprocedures in het leven geroepen in de COGEM zelf...*".

De perceptie van sommige stakeholders van belangenverstremgeling van COGEM-leden is, ondanks de procedures om feitelijke belangenverstremgeling te voorkomen, nauwelijks te ondervangen. Alleen als leden zich zouden onthouden van het uitspreken van een mening of van optredens in media en het publieke debat, zijn zij hiervoor mogelijk minder vatbaar. Echter, het publieke debat is juist gediend met wetenschappers die op onafhankelijke wijze feiten naar voren brengen en wetenschappelijke ontwikkelingen toelichten. De COGEM en haar leden zijn zich van dit dilemma bewust. Dit betekent dat leden duidelijk moeten zijn over in welke hoedanigheid zij optreden en zonodig terughoudend opereren in de media. De COGEM zal hierover een notitie opstellen als leidraad voor haar leden.

Toekomstige ontwikkelingen

De COGEM neemt kennis van de aanbeveling van de evaluatiecommissie om geen leidinggevende rol te spelen bij een eventuele toekomstige sociaal-economische beoordeling bij de toelating van genetische gemodificeerde gewassen. Op dit moment is onduidelijk of, en op welke wijze, een beoordeling op sociaal-economische criteria in de EU toelatingsprocedures zal worden geïmplementeerd. De COGEM wacht de ontwikkelingen en eventuele toekomstige concrete vragen aangaande een eventuele invulling van haar rol bij deze beoordeling af.

Naar aanleiding van de genoemde punten in deze brief en het evaluatierapport zal de COGEM een actieplan opstellen en u jaarlijks over de voortgang van de implementatie hiervan informeren.

Graag licht ik samen met de voorzitter van de evaluatiecommissie, prof Rabbinge, de bevindingen van de evaluatie en de door de COGEM voorgenomen acties in een gesprek toe.

Met vriendelijke groet,

Prof. dr. ir. Bastiaan C.J. Zoeteman
Voorzitter COGEM